

GOŚĆ (616) sb m

o jasne.

sg N gość (84). ◇ G gościa (31). ◇ D gościowi (14), gościu (2), gościowi (1) *LibMal*; -owi : -u *Calep* (1 : 2). ◇ A gościa (41). ◇ G a. A gościa (5). ◇ I gościem (66); -em (7), -em *MurzNT* (4), - (e)m (55). ◇ L gościu (6). ◇ V gościu (35). ◇ pl N goście (76). ◇ G gości (58), gości(o)w (2) *BielŻyw*, *MiechGlab*. ◇ D gościóm (42), gości(e)m (2), gościám (1); -(e)m *GlabGad*; -óm : -(e)m : -ám *Mącz* (4 : 1 : 1); ~ -óm *Mącz* (4), -om (2) *KochWr*, *KochPieś*, -(o)m (36). ◇ A goście (90), gości (4); -i *WerGośc*, *KochPieś*, *PudłFr-*, -e : -i *ReszList* (3 : 1). ◇ G a. A gości (12). ◇ I gośćmi (34), gościami (4) *MiechGlab*, *StrykKron* (2), *KołakSzczęśl*; -ami (3), -(a)mi (1). ◇ L gościach (1) *Prot*, gości(o)ch (1) *RejPos*. ◇ V goście (3). ◇ du (?) N gościa (1) *KołakSzczęśl* C.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Przybysz, obcy, cudzoziemiec; niestały mieszkaniec; pielgrzym, wędrowiec; zwiedzający; peregrinus BartBydg, Calag; hospes Mącz, Cn; advena BartBydg; externus, extraneus, xenos Mącz; adventor, diversitor, diversor, hospita, interventor Cn* (298) : Owa się mu gość przygodził/ Ien był wiele światá fchodził *BierEz* P4, I, P3v, P4 [3 r.], P4v [2 r.], R2v; *OpecŻyw* 14v; *ForCnR* E2; *BartBydg* 5b, 111; On nalazłzy krola Pannonfkiego [...] kłaniaiác fie krolowi imieniem Iuhrow do ich ziemie gofciow, y dali mu konia białego *MiechGlab* 59, 59; Item powyada yfz v Marcziua Gyerky spyącż wkomorze Gofzczyom kthorzi thefz tham spali skalyeth albo zwaczkow 4 thalyeri bill wytrzałznal y 3 pyerfezionki. *LibMal* 1548/142v, 1553/174; *RejKup* e4, p7v; *MurzNT Matth* 25/35, 38, 43, 44; *BielKom* G6; *LubPs* L marg, V3v; *ZApowiedż* Vrządńą powinien káždy przyiác zá rofkazánim Sędzięgo/ ná fwego gofciá/ komorniká/ y ktorego kolwiek dłuźniká. *GroicPorz* ee2; *Leop Ex* 20/10, 2.Reg 15/19, *Act* 17/21, 1.*Petr* 4/9; *BibRadz Gen* 17/8, 18 arg, I 10b marg [2 r.], *Gen* 19/9, 20/1 (23); przyplynałem do kroleftwá Budomel/ wiedząc iż to Kłiążę Budomel iefł dobrego záchowánia ku káždemu gofciowi *BielKron* 450v, 12, 24v [2 r.], 44v, 52v [2 r.], 54 (23); *KochSat* C; *Mącz* 159a, 451d; *Prot* A4; *GórnDworz* B7v, Pv [2 r.]; *HistRzym* 22v, 34v, 79; *RejZwierc* 78, 242; *BudBib Ex* 2/22; *BiałKaz* I2v; *BudNT Matth* 25/44, *Tit* 1/8, *Petr* 4/9; *CzechRozm* 43v; *ModrzBaz* 33v, 36v; *KochDryas* A2 [2 r.]; *KochOdpr* A3v; *KochPs* 141; Gdy iufz wfzytko było zniefione/ przyzwał iednego złotniká gofciá z Rzymu Afteryufzá/ y przedał mu ono frebro *SkarŻyw* 455; On mniemáiąc aby żywy był święty Antoni/ á gofciem do kłafztoru przyfzedł: fzuwał go dłu^{go} po kłafztorze *SkarŻyw* 546, 133, 285 [3 r.], 357, 441, 452 [3 r.] *CzechEp* 201; *KochFr* 32, 43, 65, 91 [2 r.], 93 [2 r.]; *KlonŻal* C4; *KochDz* 104; *ReszHoz* 117; *ReszList* 162, 170 [3 r.], 173 [2 r.]; Mácedończykwowie zgłádzeni fą/ gdy niektorzy olzpečili corkę gofciá iednego/ y potym iá zábili. *WerKaz* 297; *KochPam* 80, 81, 82; *KochPieś* 29; *KmitaPsal* A2; *ActReg* 155; Iáko się ma Vrządńik/ táko przy Pánie/ ták y przy gofciu/ rządznie w dworze záchowác. *GostGosp* 22, 12, 22 [2 r.], 24 [5 r.], 25, 26, 58; *GostGospPon* 169; Tym cię potykam/ gofciu w Polfzczę drogi/ Niźli przefłapiłfz bramy pierwfzey progi. *GrochKal* 27, 11; *GórnTroas* 19; *LatHar* 376, 697; Abowiem miłość zákryie wielkość grzechow/ przyiemni gofciá bądźcie ieden drugiego. *KołakSzczęśl* C; (A wfzyfcy Atheniczánie/ y ci co tám miefzkáli gofcie żadńą fię infzą rzeczą nie bawili/ iedno powiedánim ábo fluchánim nowin) *WujNT Act* 17/21; Namilfzy/ wiernie czynilfz cokolwiek dźiałáfz dla bráćiey/ á to dla gofci. *WujNT 3.Ioann* 5, *Matth* 25/35, 38,

43, 44, *Hebr* 13/2; *WysKaz* 6; *SarnStat* 411; *WitośLut* A4; *SkarKaz* 516b marg; *PaxLiz* C3v; *KlonWor* 35, 47; *PudłDydo* A3, B4; *ZbylPrzyg* B2v.

W charakterystycznych połączeniach: gościem być (23), *przyść* (3); *gość drogi, hardy, krześcijański, miły* (5), *niebieski, niewidany, przyplłyniony, rowny, strudzony, ślachetny, uczony, urodziwy, wielki* (2), *wszeteczny, zdradny, ziemski*.

Zwroty: peryfr. »gościem w domu być« = *stracić prawo własność w stosunku do swego domu* (1): *Dziś oto k temu przydziemy/ Gośćmi w tym domu będziemy. BierEz* D4.

peryfr. »gościem być w domu« = *rzadko w nim bywać* (1): *Takie mi nie myśli podobają/ Co o fkarby ani o świat dbają/ Kiedy dożyć czynił zakonowi/ Pił iadł á zapłacił karczmazowi/ A gościem był zawždy w swoim domu BielKom* E7v.

»gościa częstować« [*szyk zmienny*] (3): *SkarŻyw* 285, 357; *Tymci* porządkiem ten szpital gościé fwoie częstuie *ReszList* 169.

»mieć gościa« (1): *Zadnego weń vczynku nie czyn/ ty, corká twa, ani twoy syn/ łługá twoy, ani fłuźebnicá/ bydło, álbo ieśli małz gościá. ArtKanc* M6v.

»(po)stawi(a)ć gościa; stawianie (a. postawienie) gościa« = *hospitari, receptare, recipere hospitem; hospitalitas, stabulatio Mącz* (3 : 2): *Recepto, Stáwiam goście/ Stáwiam ná gołpodzie Mącz* 36b, 158d, 159a [2 r.], 411c.

»gościa przyjmować (a. przyjąć), ptzymujący; przy(j)mowanie (a. przyjęcie) gości« = *hospitalitas Calep* [*szyk zmienny*] (17 : 2; 10): *Lot okázuie ludzkość w przyjmowaniu gości w dom iákoy Abráhám. BibRadz* I 10b marg, *Hebr* 13/2; *Mącz* 36b; *BielSat* G4; *SkarŻyw* 285 marg, 408; *Abo y onego nie czytał/ iż zá przyjęcie y nie przyjęcie gości Chrifus nagrodę y kazń náznaczył CzechEp* 59, 59 [3 r.]; *ReszList* 171; *BielSen* 17; *Calep* 490a; *GórnTroas* 12; *A fą te/ łáknącego nákarmit: [...] gościá w dom przyjąć LatHar* + + +, 253, [255]; *WujNT Rom* 12/13, 1. *Tim* 3/2, 5/10, *Tit* 1/8, s. 778 (8); *Goście y Rády Koronné máią przyjmować [Semper hospites et Consiliarios regni excipiant JanStat* 294] *SarnStat* 310, 308, 310, 1290.

»gościa uczcić« (1): *wgorze Muronis/ fkałę iednę wydrożoną nálazł/ zniey wielki wáfz wylazwfyz/ mieyfca mu wftąpił y gościa vczcil. SkarŻyw* 471.

Wyrażenia: »(nie)wdzięczny [= (nie)mile widziany, (nie)proszony] gość« = *gratiosus a. exoptatissimus hospes Mącz* [*szyk* 9 : 2] (11): *RejKup* p7v; *Bacząc pánowie iż wdzyęcznym gościem Gwilelm v krolewny/ poięli go ná zamek BielKron* 381, 220; *Mącz* 149a, 267b; *RejAp* 11v; *BielSat* G; *MWilkHist* E; *Ná oftátek z wielkim ludem dáley w ziemię Litewfką ciągnąc/ gdy żywności żadney doftać niemogli (bo wśzyftko przed niewdzięcznymi gościámi dobrze było fprzątńiono) poczęli od głodu zdychać/ zwłałczzá Niemcy StryjKron* 432; *BielSen* 13; *GrochKal* 12.

»gość podróżny« (1): *Hoyność y prymowanie [!] gości podróżnych. SkarŻyw* 285 marg.

»postronny gość« (1): *To widząc Sędzia á bacząc połtronnego gościá/ przywieść go do siebie/ y pytać go poczał co by był zacž. SkarŻyw* 441.

»gość przychodni« [*szyk* 1 : 1] (2): *Ia wierzę iż Germani w fwey ziemi fą zrodzeni, nie miefzaiąc nie z przychodnimi gołciami. MiechGlab* 50; *StryjKron* 432.

Zestawienia: »gościu rad« = *hospitalis, philoxenusCalep* (2): Hospitalis – Gośpodarŕky. Liudski, goŕciurąd. *Calep* 490a, 800b.

»Rad gościom« [jako *etymologia imienia Radogost*] (1): á to imię Radagoŕt álbo Rádogoŕt znác iŕz iefł włafne Sławieńŕkie/ iákoby rzekł Radgoŕciom. *StryjKron* 36.

Szeregi: »cudzoziemiec, (abo, et) goŕc« [szyk 2 : 1] (3): Kámieńmigo vkámieñuie wŕŕyŕtko mnoŕthwo ludzi/ bądż domaká/ bądż cudzoziemcá ábo goŕciá [sive ille civis sive peregrinus fuerit] *Leop Lev* 24/16; *Mącz* 112a; *Calag* 201b.

»goŕc i domowy« (1): Sobótkę [...] Zápalono w czarnym leŕie. Tám goŕcie tám y domowi/ Sypáli fye ku ogniowi *KochSob* 55.

»goŕc albo pielgrzym« [szyk 1 : 1] (2): tám náleŕli Medeą chodząc po brzegu/ od ktorey ŕie wywiedzyeli okrucieñstwá oycowŕkiego/ ktore nád pielgrzymy albo goŕciemi czynił *BielKron* 54v, 43v.

»goŕc, (albo, a, i) przychodzieñ« = *peregrinus et incola, peregrinus et advena PolAnt* [szyk 7 : 1] (8): Nie wykręciŕ Sąd goŕciá ábo przychodnia [*advenae et pupilli*] *Leop Deut* 24/17; A ktoby teŕ goŕc bądący miedzy wámi ábo iáki przychodzieñ mieŕzkájący miedzy potomŕstwem wáŕzem [*Et cum peregrinat fuerit vobiscum peregrinus, vel qui est in medio vestri ad generationes vestras*] ofiárował ogniŕtą ofiárę Pánu ku wonnoŕci wdźięczney *BibRadz Num* 15/14, *Gen* 23/4; *Mącz* 512b; *BudBib Lev* 25/23; A w kárczmách niechby tylko goŕciom á przychodniom wolno było do czáŕu zmieŕzkác. *ModrzBaz* 36v, 36v; *CzechEp* 59.

»goŕc i (abo) tułak« [szyk 1 : 1] (2): A iefłiz oto y ci ktorzyby tułakow ábo goŕci [...] nie przyimowáli odniołá ŕwoie karánie: coŕ rzeczemy o tych/ ktorzy iefzcze y nie z ŕwego włafnego wygániáią *CzechEp* 59, 59.

W przen (20) : *BielŻyw* 137; Przetofł thedy pámiętaýcie/ ŕeŕcie y wy niegdy byli Pogány w cieŕe/ [...] ktorzyŕcie byli ná on czás bes Chryŕtuŕá/ odłúczeni od towarýŕstwá Iŕráelowego/ y goŕciemi [*et hospites*] w teŕtámenciech *Leop Eph* 2/12; Przetowas Bog wyŕłuchał y závády wyŕłucha/ Y dawam ku náuce wáŕzey ŕwego Ducha. Ale rádę z tym Goŕciem ábyscie mniey pili/ Zebyscie go w głębokim Koflu nie topili. *Prot* C3v; *RejPos* 144v; y zmyŕły wŕzytki Cięŕŕkim/ nieznoŕnym goŕciem opánowáne *KochOdpr* Dv; *GórnRozm* G4v; *KlonWor* 38.

W charakterystycznym połączeniu: być gościem (3).

Fraza: »nie goŕc, gościem [coŕ u kogoŕ, komuŕ]« = *coŕ częŕto ŕię zdarza* (1 : 1): Nie goŕciem ŕáloŕc v mnie *GrabowSet* E4, Lv.

Zwrot: »przyjác goŕcia« (1): przyjął tákiego goŕciá [*koŕci ŕwiętego Flóriana męczennika*] Kázimierz/ ŕam pieŕzo idác zá onym drogim ŕkárbem. *SkarŻyw* 403.

Wyrażenia: *peryfr.* »dębowe goŕcie« = *karanie biciem*(1) : Zły závády ná grzbiet ma dębowe goŕcie. *RejZwierc* 222.

peryfr. »srebrne goŕcie« = *pieniądze* (1): Zá niego w náŕze te Sármátckie włoŕci, Náprawádzono w miechy ŕrebrnych goŕci. *KlonKr* E.

»wdźięczny goŕc« (2): iáká rádoŕc á iáká pociechá ŕtálá ŕie iefłth wŕzytkiemu ŕwiátu/ z národzenia á s przyŕcia tego náŕzego ták wdźięcznego goŕciá *RejPos* 18; *KlonKr* E.

Szeregi: »nie gość ani pielgrzym« (1): Gdyż ná nas y Páweł s. woła/ żechmy iuż nie fą goście áni pielgrzymi/ ále iżechmy iuż fą domowi á práwie miełzczánie Páná fwego. [bibl. Eph 2/19] *RejPos* 190.

»(nie) gość i (ani) przychodzień« = *hospes et advena Vulg* (5): A thák iuż nie ielsteście goście áni przychodniowie/ ále ielsteście miełzczánie fwiętych/ y domacy Boży *Leop Eph* 2/19, AAA2; *NiemObr* 36; *WujNT Eph* 2/19, *Hebr* 11/13.

Przen (29) :

a) *O nietrwałości doczesnego życia* (5) : *BudBib* 4.*Esdr* 16/41; *SkarŻyw* 196; Czemułz ieden drugiego o kęs ziemie gniecie? Wiedząc/ iżeście tu fą iáko iedni goście/ Bárzo krotki tu wiek wáfz *BielSen* 8; *GostGospPon* 169; *KołakSzczęśl* A3v.

b) *Coś, jakaś sprawa, sytuacja* (18) : Pátrzayże iuż Więc Potym gdy młodość podroście/ Iácy zówzdy hárcuią około niey goście. *RejWiz* 89v; *KochSat* A4v; *GrabowSet* Ev, Yv; *LatHar* 2.

Z przydawką przymiotnikową (13): *RejWiz* 6, 59v, 188v; *RejZwierz* 123; y pocźnie czuć v fiebie nowego gościa/ [...] Więc gdy wzrok chćiwym/ á vftáwicznym ftrzelaniem ná vpodobáne ciáło/ co dálej to więcey drew ná ogień kłásć pocźnie *Górndworz* Mm; *RejZwierc* 238v; *WisznTr* 23. *Cf Wyrażenia*.

Wyrażenia: »nieproszony gość« (1): A ták nie chodź iáko woł tám gdzye ciáło ciągnie/ Boć zówzdy ná fwąwołá/ gdzye fie rołkofz łągnie. A to vważ co s tego iuż káżdemu roście/ Wierz mi że wnet przypádną nieprofzeni goście *RejWiz* 190.

»(nie)wdzięczny gość« (5): *RejWiz* 43; *RejZwierz* 141; á wżákże część wewnątrz zwycięża/ á część ná wierzch wypędzą/ áże człówiek pozbędzie niewdzięczného gościa fwego w pokoju. *SienLek* 133v; *RejZwierc* 221, 227v.

c) *Śmierć* (3) : czeka mię komorká w domu vboгих oycow moich/ do ktorey rychło gość on nie bywáły/ z czeladką fwoią/ z niemocámi y boleściami záołáce. *SkarKaz* 2, 2.

Zwrot: »goście mieć« (1): thrudnoć Bogá okłámác/ śmierci fię wwiárowác/ bys fię ná kray świátá fkrýć chćiał/ y thám goście będziefz miał *ArtKanc* R20.

d) *Złodziej* (2) : Wpuści rękę drapieżną przezedrzwi do sieni: Odmykác do bogaczá zdrayca fię nie leni. Lecz Chryferos opátrzny czuł fię w powinności: Przygotował fię dobrze dla tákowych gości. *KlonWor* 42.

Zwrot: »mieć goście« (1): Cálą noc fie łeb wierci oney dzikiey świni/ Gdyż ták kábat miał goście co fie dzyeie fkrzyni. *RejWiz* 12.

e) *Opady atmosferyczne* (1) : Pewnie widzi iż z niebá ná doł będą goście. Iefli nie defzcz tedy grad plutá iáka pewnie *RejWiz* 125v.

a. *Najeżdźca* (3) : Pułte polá Podolłkie dziś po nim wzdycháią/ Iże częfte s pogánow tám goście miewáią. *PaprPan* V2; *KochJez* B2v; *ZawJeft* 8.

[*Wiele użyć w znaczu. 1. i 2. nie daje możliwości niewątpliwej interpretacji znaczeniowej*].

2. *Zaproszony w gościnę, podejmowany w czyimś domu; convivā Mącz, Calep, Cn; coepulo, hospes, pransor Mącz, Cn; epulo Mącz; compransor Cn* (255) : A fám fzedł obiada pilić/ Bo Xánt z gościami rychło miał przyść *BierEz* E2, C2, C2v, D, Dv, D2 (15); *OpecŻyw* 41 [3 r.], 62v, 169v; *BielŻyw* 50; Wízelki prawi gośpodarz pirwey gościem dobre picie podawa *GlabGad* G; *RejRozpr* G2, G2v;

LibMal 1547/131v, 1554/188; Nuże panowie goście iakoz fie tu macie *RejJóz* O2v, O3 [2 r.], O5v; *MurzNT* 38v [3 r.]; *GliczKsiąż* D8; *RejWiz* 12, 17v, 18v, 26v *margin*, 67 [2 r.] (9); Wífedł Potym Krol chcąc oględac goście swoie: y wyzrał tam człowieká nieubranego w odzienie swádziebne. *Leop Matth* 22/11; *RejFig* Aa3 [2 r.]; *OrzRozm* I4; *BielKron* 71, 95v, 97v [2 r.], 122v, 123 (10); Acclamare hospitibus, Kázac dobrej milli byc gościóm. *Mącz* 55b; Inhospitalitas, Nieludzkość przeciwko gościám. *Mącz* 159a; Egomet convivas moror, Ia sam goście zamieszkwam. *Mącz* 232d, 18b, 34c, 70b, 107b, 159a [2 r.] (17); *GórnDworz* P8v, R6v; *HistRzym* 12v, 14v, 24, 24v, 52v [2 r.]; *RejPos* 238, 240v, 309, 310, 320v; *BielSat* D2v, N4v; *RejZwierc* 31, 150v; *StryjWjaz* C3v; *ModrzBaz* 52v; ALEXánder w Graecyey gościem w domu będąc Człowieká przednieyszego/ ná gościnne práwá Nie pomniac/ żonę mu wziął *KochOdpr* B4v; *SkarŻyw* 51 [3 r.], 58, 390, 391 [2 r.], 597; *StryjKron* 149, 385; *KochFr* 22, 23 [2 r.], 59 [2 r.], 77 [2 r.], 82, 83, 120; *KochSz* A4; *KochMRot* A4, B2v; *WerGość* 237; gdy z iakiego domu/ Wízyfcy goście wyiada/ á iako fie komu/ Tam będąc przez wízytek czás oni zachowáli: Tak ich będą wípominac/ co w domu zoftáli. *WisznTr* 14; Iákokolwiek zwano Wino/ co w cię [dzban] lano/ Przymkni fye do nas/ á day fye náchylic: Chciałbym twym dárem gości swych pošilić. *KochPieś* 4, 20; *KochSob* 63; *PudlFr* 4 [3 r.], 28, 29; *BielRozm* 27; *GórnRozm* F2, I3, I3v; *KochWr* 24; *ActReg* 155; *Calep* 257a [2 r.], [1149]b; *Phil* M3; *GórnTroas* 71; *KochPij* C4 [2 r.]; *GrabPospR* K3v; Dżis nas w tych krolách do Syná swego y tego co z niebá przyniošł przyzwac raczył: iako gości do domu swego/ ná wielką vcztę *SkarKaz* 517a, 457b; *SapEpit* B4; *KlonWor* **3v, 59 [3 r.], 60; *RybWit* [A2]v; krol Agátocles gdy swoim częśc [!] špráwiał/ Miedzy złote naczynie záwżze glinę štáwiał/ [...] A przyczynę powiadał tę przed gošmi swymi *SzarzRyt* D3.

W charakterystycznych połączeniach: gościem byc (9); gość baczny, częsty, dobry, dziwny, miły (3), prosty, wesół(2), wieczierzający, wielki, zacny (7).

[Przysłowie: Veniat qui proderit hospes, wdzyączny gošč bądźyšł gdy czo przynyš[esiesz]. [dopisek ręczny w:] *MurmSpicz*.]

Zwroty: »mie(wa)ć goście« = *habere hospites* *Mącz*; *convivari* *Calep* [szyk zmienny] (18): Mam mieć goście przy wieczery *BierEz* Dv, E2; *OpecŻyw* 53v; *BielŻyw* 50; *LibMal* 1545/102v; *RejWiz* 75, 192; Miałem wczorá v swiebie thu w Przymyšlu gości dofyć *OrzList* f4v; *RejZwierc* 134v; *Mącz* 158d; *RejZwierc* B4v, 89v; *BudBib Eccli* 29/32; *SkarŻyw* 454, 455; *KochWr* 28; *Calep* 257a; *GrabPospR* K3v.

»(na)prošić (a. zapraszac) gości(a)« [szyk zmienny] (7): *RejJóz* Ov; A gdy było ná šwięto swego národzenia/ prošil gości do šiebie ná częśc *BielKron* 137v, 375; Instruere et parare convivium et ornare et apparare convivium, Biešiadę wyrządżić/ náprošić gości. *Mącz* 501a; Vocet convivam neminem, Niechay żadnego gošciá niezápřázla, *Mącz* 501a; *LeovPrzepSamb* b3v; *WujNT przedm* 39.

»goście przyjmowac (a. przyjac)« (5): *BierEz* G; Cefarz wdzyęcznie takie goście przyšil *BielKron* 414, 280v; Nemo accipit melius, Nikt nie lepiej gości przimuye. *Mącz* 214c; *ModrzBaz* 15.

»gošcia (u)czčić, czcenię« [szyk zmienny] (8 : 1): Tego podobno wdzyęczen był/ Iżem gošciá dobrze vczčil. *BierEz* A3v, C4v, D, E2v; *RejRozpr* H4v; *RejWiz* 26v; Celebrare convivium, Špráwowac biešiadę/ czčić goście. *Mącz* 45d; Epularis, Gošcynny/ Biešiadny/ álbo to co ku potřáwám á Czcenię gošci náležy. *Mącz* 107b, 184c.

»gościa (u)czestować, czestujący; gość jest czestowany; czestowanie gościa« [szyk zmienny] (9 : 1; 1; 1): A liřzká ľámá ľeptáľá/ Słowy gościá czeńtowaľá *BierEz* N3; *MiechGlab* 23; Gdy Krol Darius po czeńtowaniu gości ľpaľ/ trzei Komorniczy wzięly miedzy lie Gadkę *Leop* 3. *Esdr* 3 arg; *RejZwierz* 142v; poľłowie y ini goście byli czeńtowáni y z dáry odpráwieni *BielKron* 408v, 71; *Mącz* 501a; *GórnDworz* S4v; *SkarŻyw* 312; iż kto dźiř do vmoru nie vczeńtuie gościá/ towarzyřzá/ áľbo przyaćielá/ peľnemi nie záľzpuntuie/ nikkzemny ieft miedzy ludźmi *WerGośc* 211; *PudľFr* 29; *Calep* 257a.

»wezwać gościa; wezwany gość« (1; 2): Kázimierz prořiľ y wezwaľ do Kráková tych gości *BielKron* 375; *RejPos* 157v; Aby kázdy przy ożenieniu ľwym rycerľká ľwá dźielność przed wezwánymi gościami pokázowaľ. *GrabPospR* K3v.

Wyrażenia: »gość (nie)proszony« = *umbra Cn* [szyk 1 : 1] (2) : *Myconius vicinus*, Nieprořzony gość. *Mącz* 239d; o młodzieńcu goście ľię wźyľcy prořzeni/ y przyaćiele pytaia *SkarŻyw* 234.

»gość (nie)wdzięczny« [szyk 3 : 3] (6): Ezop rzekľ/ kiedy tám przydzieľz Gościem wdzięcznym v mnie będzieľz. *BierEz* D4; *RejWiz* 13 1v; *OrzQuin* E3v; *RejZwierc* 167; *OstrEpit* Av; Czeńty gość á niewdźięczny náwiedza ľařiađy *KlonWor* 33.

»powołany gość« (1): iż obeľľáć był on krol raczył piwřzemi y drugieimi poľly powołáne ony goście ľwoie, *RejPos* 238v.

Szereg: »gość i (a) gospodarz; gość z gospodarzem« [szyk 4 : 2] (4; 2): *KromRozm I Gv*; *RejZwierc* 260; to ono piwřko znowu przed gościami y przed goľpodarzem wychwalaľ y áż do niebá wnořiľ *WerGośc* 242, 242 [2 r.]; *PudľFr* 38.

Przen (36) :

a) *Chryřtus w duszach, sercach i umyřłach ludzkich (19)* : O ľlodki gořciu duľľny/ áż teráz odchodziřľ/ wźdy mi powiedz iakorychľo ľie ľemná zafię zľczyřľ *OpecŻyw* 20v; *Leop* *B2; *RejPos* 87, 115, 143, 143v, 144v [2 r.]; *ArtKanc* A14, H6; *GrabowSet* P2v.

W charakterystycznych poľázeniach: być gořciem; gość drogi, duszny, ľaskawy, ľodki, řwięty, wielki, zacny (5).

Zwrot: »przyjác gořcia; przyjęcie gořcia« [szyk zmienny] (2; 1): A ták obáć [..] iákoř powinien wdzięcznie przyjác ták zacnego gořciá/ ktory duchownie przez ľáľkę á przez miłość ľwá záwźdy ľie bierze do ciebie á do przybytku ľercá twoiego. *RejPos* 3v; *KarnNap* D2v; řwiádomiřmy dobrze y nikkzemnořci náľzey/ y w przygotowániu/ ná przyjęcie gořciá takiego/ ľľábořci y oźiębľořci náľzey. *LatHar* 246.

Wyrażenie: »wdzięczny gość« [szyk 4 : 1] (5): *RejPos* 144v, 180v; *RejPosWiecz*³ 99v; Ciefzycielu wyborny/ gořciu wdzięczny ľerc náľzych/ wdzięczna ochľodo náľza. *ArtKanc* H13; *LatHar* 237.

b) *Wiorny powołany do uczestnictwa w zbawieniu (17)* : Sľuchayźe co ten dobrotliwy Pan o tych gořciach ľwych thu opowiedáć raczy/ iż iuź iľzczáć tę gotowořć nam wźytkim tych god řwiętych twoich/ powieda *RejPos* 240v, 160, 227v [2 r.], 239v, 288v.

W charakterystycznych poľázeniach: być gořciem (4); gość miły, nęđzny, (nie)godny (2), nieubrany, niewinny, řwięty, wiorny (2).

Zwrot: »powoływać gości; gość powołany« (1; 1): Pátrzayże pilno á przypátruy fie spráwam Pána tego/ kogo on tu zowie gośpodarzem/ y iáko powoływa do tych fwyh hoynych obfitości rozmaitych gości łobie *RejPos* 157v, 157v.

Wyrażenia: »wdzięczny gość« (7): A ták będąc pewnie v pewnieni od niego/ iż będziemy wdzięcznymi gośćmi v niego/ bądźmy vltáwicznie gotowi *RejPos* 160v, 159, 160v [2 r.], 241; *RejZwierc* 170v, 176.

»wezwany gość« (2): Iż krol on niebieski w Troycy iedynty/ w łpołeczności Bołtwá fwego/ gdy wżedł do onych páłacow twoich/ á między ony wezwáne goście fwoie/ náłazł iednego bárzo odárthego w wierze y w cnotliwych powinnościach fwoich *RejPos* 241, 160.

3. Klient; bywalec karczmy, zajazdu (22) : A gdy kucharz fie zákrzátá/ Aby gościom wczás wdziáłá: Więc ieden z nich mięso porwáł *BierEz* I4v; *ForCnR* A2v [2 r.], A3, Bv, B2, E2v; *MiechGlab* *5; A ty łpi/ przewoźniku/ niedbáiąc ná goście/ Byś y dármo chciał przewieść/ ia wołę po moście. *KochFr* 89; *WerGość* 229 [2 r.], 230; Młynarz ma [...] ogień ciepło obmyśławác gościom fwoim/ áby fie do niego cífnęli *GostGosp* 62.

W charakterystycznych połączeniach: byc gościem; gość miły, znamienity.

Zwrot: »gości mie(wa)ć« [szyk zmienny] (2): *ForCnR* E2v; Włzakoż oni ludzie iż fie iuz temu przyłożyli mało o to dbaią tilko wiedzą pewne znamie iż maią mieć nieiakie goście. *MiechGlab* *5v.

Wyrażenie: »goście przyjmujący« (1): Stabularius – Gośpodarz gołdzie przymuiąci *Calep* 1002b.

Szereg: »gość a gospodarz; gość z gospodarzem« (1; 1): Gość z Gośpodarzem *RejZwierc* B3v, 234v.

W przen (4) : z A on łtary przewoźnik czekáiąc fie łmieie. Kthory v porthu łthrzeże v piekła łámego/ Szkodá byś miał ná łtárość byc gościem v niego. *RejZwierc* 120v, 19.

Zwrot: »mie(wa)ć goście« (2): (*marg*) Dobra receptá kiy ná łwąwolą. (–) O wierz mi iżec ten chwałt wżędy gęłto roście/ Będzyc kłozá á tárás miáłá częłte goście. *RejWiz* 78v, 187v.

4. praw. Człowiek nie mający w danym mieście praw miejskich (21) : GOłciem ten iest/ kthory ták dáleko miełzkánie ma/ iż iednego dnia do Sądu przydź niemoże. *GroicPorz* m2, m2 [4 r.], m2v [3 r.], ł4, ł4v, nn3v [3 r.].

Szeregi: »tak gość, jako mieszczanin« [szyk 1 : 1] (2): IA:N: przyłyęgam Pánu Bogu włzechmogácemu/ iż w Sądzie ná kthory iestem wyládzon/ Sędziemu Miáłtá thego y włzytkim Ludziom ták Bogáтым iáko vbogim/ ták gościom iáko Miełzczánom/ chcę práwy á łpráwiedliwy Ortel náydowác *GroicPorz* d2, g3. [*Ponadto w innych połączeniach strukturalnych* 2 r.].

»przychodzień, gość« (1): Iáko inné też práwá łádownégo dzieląc: [...] Zydowie łą, [...] Iedni obywałte, przychodniowie goście. *SarnStat* 244.

»sąsiad (a. sąsiedni człowiek) a (nie) (jako, i) gość« [szyk 3 : 1] (4): Item oplaczá dlugu kthorego kolwyek ma bicz placza łzłozona do trzeczyego dnya gołczyovy, a sanłzyednem ludzyem za dwyc nyedziely *LibLeg* 6/117v; Ty odwłoki wylzłzey ták wedle Práwá iáko y wedle zwyczáiu Miáłtá Kráková opifáne/ záchowywáią fyc tylko między Sąłyády á nie między gołćmi. *GroicPorz* ł4, c, e2v.

»gość i swoj« (1): nie mam mieć względu ná żadną ołobę: ták przyácielá/ iáko y nieprzyácielá: bogátego y vbogiego: gościá y fwoiego *SarnStat* 458.

5. *Jakiś mężczyzna, bliżej nieokreślony człowiek, ktoś; hospes Mącz (14) : MetrKor 57/120, 59/281v; Gdyż iedna niewiafta od dwu gołciow pieniądze przyięła, aby ie im łchouała, tak abi im ie zafię obiema wrocila. BielŻyw 60; RejWiz 78; Constitui cum quodam hospite, me esse illum conventurum, Obiecałem łie do niektórego gołciá yść. Mącz 412c; MączKoch nlb 12; Głos też miedzy ludem/ Zelię w tych hoynych gołciách niektorzy kocháią/ Przeto że z nich obronę y pieniążki máią. Prot C4v; BielSpr c2; Do gosciá. Nie pieść łię długo z mémi xiążeczkámi/ Gołciu/ boć rzeká bawifz łię fráłzkámi. KochFr 16, 3 [2 r.], 116 [2 r.].*

6. *Prawdopodobnie n-pers (2) : thak szyá zeznal yfch wkazimyerzu łchewczevi yednemv Gofzczyevi, kalyethá łczerwonem zlotym wyeczor y zdzyáłyacya grołli mynczi vkradl LibMal 1545/96.*

Zestawienie (1): <yakom> ya vydzyal ysze marczyn boczek szwyczolkow dal falszyve pyenyadze sakony jano[vi Gosczyovi...] ZapWar 1505 nr 1996.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (4) : Receptor, Gość y Gołpodarz. Mącz 36b, 158d; Calep 489b, 939b.*

Synonimy: 1. cudzorodak, cudzorodzień, cudzoziemiec, cudzy, obcy, pielgrzym, przybycień, przychodziń, tułak.